

DERES REF.	DERES DATO
Søknad	Mars 2000
VÅR REF.	VÅR DATO
163 JEGE	13.06.2000
Ark. E-50/2.2 M20/00	
Krysshenv.: 99/1956 A-50	

ARKIV

Lier kirkelige fellestråd
Kirkesjefen
Postboks 215
3401 Lier

Att: kirkeverge Alf Kristian Hol

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER Universitetet i Oslo		
Saksb.		Kopi
IVM	14 JUNI 2000	
Ark:	0626-177	
Saksnr.	0/1101	Dok.nr.: 1

SYLLING KIRKE, GNR 177 BNR 9 OG 10, LIER KOMMUNE - DRENERING AV KIRKENS GRUNNMURER. DISPENSASJON ETTER LOV OM KULTURMINNER (kml) § 8.1 LEDD

Riksantikvaren har 15.03.2000 mottatt Deres søknad om dispensasjon for gravearbeider på Sylling middelalderske kirkested. Saken er oversendt til Distriktskontoret 20.03.2000 samt er supplert med opplysninger om grøftetraseer i brev av 16.05.2000. Vi viser for øvrig til befarng 07.06.2000.

Arbeidet vil berøre et område som er automatisk fredet i medhold av kml § 4 jfr. § 3, i dette tilfelle rester av kirke og kirkegård fra middelalderen. I henhold til kml § 3 jfr. § 4 er det forbud mot inngrep i automatisk fredete kulturminner med mindre det foreligger tillatelse etter kml § 8. I henhold til forskrift om faglig ansvarsfordeling kap 1, § 2 er Riksantikvaren gitt myndighet til å fatte vedtak etter kml § 8.

Omsøkt område

De søker om tillatelse, i medhold av § 8 kml, til å foreta gravearbeider i forbindelse med forbedring av dreneringsforholdene ved Syllings kirke. Det omsøkte tiltaket omfatter graving av en grøft på nordsiden av kirken, ca. 24 m lang, og en på sydsiden av kirken, ca. 27 m lang. De søker om å få grave grøftene i 0,5 - 1,0 m dybde. Begge grøfter skal ha korte stikkledninger fra vegg samt munne ut i eksisterende kummer nordvest og sydvest for kirken.

Riksantikvaren skal bemerke:

Sylling kirke har problem med fuktskader i gulvet. Dette skyldes bl.a. at terrenget utenfor kirken ligger i høyde med, og noen steder høyere enn, kirkens gulvnivå. Det er derfor nødvendig å bedre dreneringsforholdene omkring kirkens grunnmurer.

Det omsøkte tiltaket vil kunne berøre intakte kulturlag og graver fra middelalderen samt levninger av den middelalderske kirken som ble revet i 1851. Etter befaring i 1994 konkluderer NIKU ved arkitekt Håkon Christie at "... sydmurens parti med sokkel **kan** være fra den eldre kirken." Vi ser det derfor som nødvendig å redusere inngrepets omfang så mye som mulig.

Riksantikvaren vil kunne godta en eventuell senking av markoverflaten i inntil 2,5 m bredde langs nordre og søndre langvegg, med inntil 0,15 m og 0,25 m dybde, for å bedre på avrenning fra grunnmurene. Tildekkede ventiler i kirkens grunnmur vil dermed kunne frilegges. Grøfter med dreneringsledninger bør ligge så grunt som mulig og ikke dypere enn 0,5 m inntil kirken.

Vi vurderer at tiltaket med å bedre dreneringen vil virke inn på det automatisk fredete kulturminnet i beskjedent omfang, dersom retningslinjene i dette vedtaket følges. Riksantikvaren vil derfor kunne tillate tiltaket.

I forbindelse med en dispensasjon etter kml § 8 1. ledd blir det i alminnelighet stillet vilkår om å sikre kildeverdien av kulturminnet. Ved gjennomføring av tiltak som omsøkt er det derfor nødvendig at det kun graves i gamle grøfter. Kildeverdien til automatisk fredete kulturminner kan sikres ved å foreta en registrering av forholdene i grunnen. En slik registrering antas å kunne foretas på en hensiktsmessig måte gjennom arkeologisk ettersyn av de oppgravde grøftene.

Vedtak:

I medhold av Kulturminnelovens § 8, 1. ledd gis Lier kirkelige fellesråd tillatelse til å gjennomføre gravearbeider i forbindelse med utbedring av drenering ved Sylling kirke i Lier kommune, gnr 177 bnr 9 og 10 som vist på vedlagte skisse, stemplet og datert 13.06.2000.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

Gravearbeider i forbindelse med tiltaket skal i størst mulig grad begrenses til gamle **grøfter/omrørte masser**, og skal kontrolleres av arkeolog fra NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning etter at gravingen er gjennomført.

Gresstorv, blomsterbedd og rene jordmasser kan fjernes med minigraver. Største gravedybde er 0,75 m fra dagens bakkenivå, inntil kirken 0,5 m. Dersom det blir funnet mur, stein eller graver i bakken, skal disse ligge og resten av grøften graves for hand. Grøftene kan ikke gjenfylles før arkeolog fra NIKU har foretatt ettersyn og eventuell dokumentasjon, dersom dette er nødvendig.

Utgiftene til arkeologisk ettersyn og dokumentasjon samt utferdigelse av en arkeologisk rapport bekostes av Lier kirkelige fellesråd i medhold av kml § 10. Det er anslått at den arkeologiske innsats i forbindelse med overvåking vil kunne medføre kostnader på **inntil 10.550,- kr**. Midler

innenfor denne ramme som ikke blir brukt skal tilfalle til Lier kirkelige fellesråd.

Dette vedtaket kan påklages i medhold av kml § 8, 1. ledd, 3. pkt. jfr Forvaltningsloven § 28. Eventuell klage stilles til Miljøverndepartementet, men sendes til Riksantikvaren. Klagefristen er 6 uker.

Såfremt tiltaket ikke kan gjennomføres som vist på vedlagte skisse stemplet og datert 13.06.2000, fordi det kreves større endringer skal dette forelegges Riksantikvaren til ny avgjørelse.

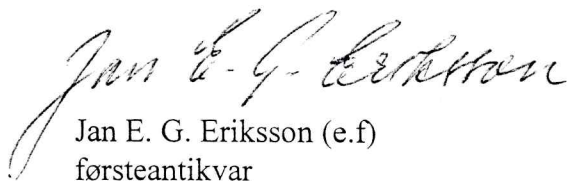
Tillatelsen gjelder til 13.09.2000. Dersom gjennomføring etter den tid fortsatt er aktuell må det sendes ny søknad om tillatelse til inngrep etter kml § 8.

Dersom det under arbeidet fremkommer automatisk fredete kulturminner, skal arbeidet stanses i den utstrekning dette kan berøre kulturminnet. Riksantikvaren avgjør innen 3 uker om arbeidet kan fortsette og vilkårene for dette, jfr. kml § 8, 2. ledd. Dersom det blir gjort funn av løse kulturminner eldre enn 1537, gjenstander, er disse statens eiendom, jfr. kml § 12. Kostnader for konservering og magasinering av slike funn vil bli beregnet av UKM Oldsaksamlingen, Universitetet i Oslo. Riksantikvaren vil da fatte et nytt vedtak om omfanget.

Lier kirkelige fellesråd avtaler tid for overvåking og arkeologisk utgravning med NIKU, Distriktskontor Tønsberg i god tid før tiltaket er planlagt oppstartet. Kontorets adresse er Nedre Langgate 30 D, Postboks 570 Sentrum, 3101 Tønsberg, tlf.: 33 33 41 60.

Tiltaket kan ikke startes opp før klagefristen på 6 uker er utløpt eller at Lier kirkelige fellesråd har bekreftet skriftlig at vilkårene godtas.

Med hilsen

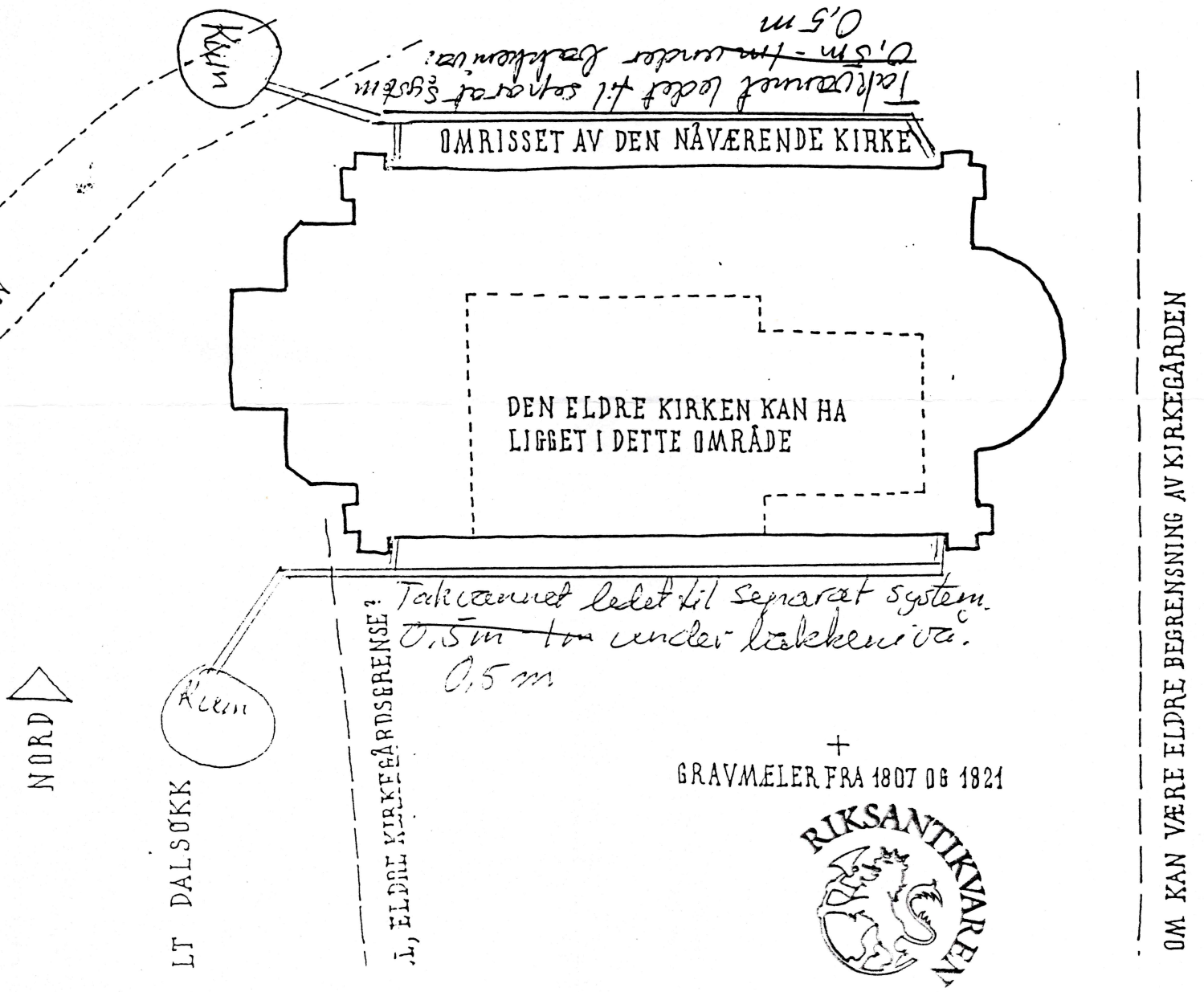

Jan E. G. Eriksson (e.f)
førsteantikvar

Vedlegg: Kart over omsøkt område, påtegnet og datert 13.06.2000.
Budsjett og beskrivelse fra NIKU av 09.06.2000

Gjenpart: Buskerud fylkeskommune, Kulturavdelingen
NIKU Distriktskontor Tønsberg
Riksantikvaren, Oslo
UKM Oldsaksamlingen

SYLLING KIRKE, GNR 177 BNR 9 OG 10, LIER KOMMUNE. DRENERING AV KIRKENS
GRUNNMURER - DISPENSASJON ETTER LOV OM KULTURMINNER AV 9. JUNI 1978 NR 50 (kml) §
8: OMSØKT OMRÅDE

13.06.2000

Jan E. G. Eriksson

Riksantikvaren, Distriktskontor Syd
Jan E. G. Eriksson (e.f)
førsteantikvar

Lier kirkelige fellesråd
Kirkesjefen
Postboks 215
3401 Lier

Att: kirkesjef Alf Kristian Hol

DERES REF. Brev
VÅR REF. 040 JEJE
Ark. E-50/2.2 M20/00
DERES DATO 02.02.2001
VÅR DATO 05.02.2001

ARKIV

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER Universitetet i Oslo		
Saksb.	07 FEB. 2001	Kopi
Ark:	0626-177	
Saksr.	00/11101	Dok.nr.: 2

SYLLING KIRKE, GNR 177 BNR 9 OG 10, LIER KOMMUNE. TILDEKKING AV MIDDELALDERRUIN. DISPENSASJON ETTER LOV OM KULTURMINNER (kml) § 8, 1. LEDD.

Riksantikvaren har 02.02.2001 mottatt Deres anmodning om oppmåling av rester av Sylling gamle kirke før tregulvet i dagens kirke tilbakeføres.

Arbeidet vil berøre et område som er automatisk fredet i medhold av kml § 4 jf. § 3, i dette tilfelle rester av kirke fra middelalderen. I henhold til kml § 3 jf. § 4 er det forbud mot inngrep i, tildekking eller skjemming av automatisk fredete kulturminner med mindre det foreligger tillatelse etter kml § 8. I henhold til forskrift om faglig ansvarsfordeling kap 1, § 1 er Riksantikvaren gitt myndighet til å fatte vedtak om dispensasjon etter kml § 8.

Det omsøkte tiltaket

De søker om tillatelse, i medhold av § 8 kml, til å foreta tildekking av middelaldersk murverk forbindelse med istandsetting av gulv i Sylling kirke. Det omsøkte tiltak omfatter tilbakeføring av gulvdragere og gulvbord etter sanering av skader på disse på grunn av utilstrekkelig lufting under kirkegulvet.

Riksantikvaren skal bemerke:

Gulvet i Sylling kirke er fjernet flere steder for å inspisere fuktighets-, sopp- og råteskader. Det har vært reist spørsmål om bakkenivået under kirkegulvet kan/bør senkes, for å bedre luftingen.

Middelalderkirkens skip trolig har hatt sin sydmur på samme sted som sydmuren til dagens kirke. Hele middelalderkirkens sannsynlige omriss rommes innenfor grunnplanet av dagens kirke. I koret til dagens kirke, er det oppdaget et sammenhengende murstykke på ca. 3,5 m lengde, jf. notat av 19.01.2001. Murstykket er 0,3-0,4 m høyt og ca. 0,4 m bredt, og består av samme type

bruddheller som oppbyggingen under øvrige dragere til tregulvet. Her er det imidlertid kalkmørtel i fugene. Murstykket har funksjon som underlag for en drager til gulvet i koret. Det dreier seg trolig om kledningsstein fra ene siden til en kistemur, hvor murkjernen er brutt ned til et lavere nivå likesom andre sidens kledningsstein. Høyst sannsynlig er dette en rest av endeveggen til middelalderkirkens kor, beliggende kun ca. 1 m øst for hvor arkitekt Håkon Christie i 1994 antok at den skulle ligge.

Det omsøkte tiltaket vil berøre levninger av Sylling middelalderske kirke. Det er nødvendig, for å kunne ta Sylling kirke i normal bruk igjen, at tregulvet legges tilbake etter rensing og justering.

Vi vurderer at tiltaket med å tildekke levningene vil virke inn på det automatisk fredete kulturminnet i beskjedent omfang, og vil være med på å sikre dette. Riksantikvaren vil derfor kunne tillate tiltaket.

I forbindelse med en dispensasjon etter kml § 8 1. ledd blir det i alminnelighet stillet vilkår om å sikre kildeverdien av kulturminnet. Ved gjennomføring av tiltak som omsøkt er det derfor nødvendig at det blir tatt hensyn til levningene av middelalderkirken. Kildeverdien kan sikres ved å foreta en registrering av murverk og bygningsstein. En slik registrering antas å kunne foretas på en hensiktsmessig måte gjennom arkeologisk oppmåling.

Vedtak:

I medhold av Kulturminnelovens § 8, 1. ledd gis Lier kirkelige fellesråd tillatelse til å gjennomføre tilbakeføre tregulv i forbindelse med reparasjoner av fuktskader i Sylling kirke, gnr 177 bnr 9 og 10, Lier kommune som vist på vedlagte skisse, stemplet og datert 05.02.2001.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

I forbindelse med tiltaket skal i størst mulig grad ta hensyn til at levningene av middelalderkirken skal ligge intakt på opprinnelig sted. Levninger av middelalderkirkens skal måles opp av NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning. Løse gjenstander på toppen av jordlaget under gulvet tillates fjernet dersom arkeolog fra NIKU tillater dette.

Utgiftene til arkeologisk oppmåling og utferdigelse av en arkeologisk rapport bekostes av Lier kirkelige fellesråd i medhold av kml § 10. Det er anslått at den arkeologiske innsats i forbindelse med oppmåling vil kunne medføre kostnader på **inntil 13.660,- kr**. Midler innenfor denne ramme som ikke blir brukt skal tilfalle Lier kirkelige fellesråd.

Dette vedtaket kan påklages i medhold av kml § 8, 1. ledd, 3. pkt. jf. Forvaltningsloven § 28. Eventuell klage stilles til Miljøverndepartementet, men sendes til Riksantikvaren. Klagefristen er 6 uker.

Såfremt tiltaket ikke kan gjennomføres som antatt, fordi det kreves større endringer skal dette forelegges Riksantikvaren til ny avgjørelse. Dette gjelder blant annet dersom mer av tregulvet må fjernes, og om det kan bli aktuelt å fjerne topplaget av jorden under gulvet med støvsuging eller for hand.

Tillatelsen gjelder til 02.05.2001. Dersom gjennomføring etter den tid fortsatt er aktuell må det sendes ny søknad om tillatelse til inngrep etter kml § 8.

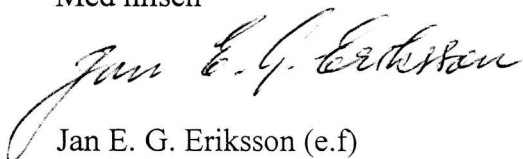
Dersom det under arbeidet fremkommer automatisk fredete kulturminner utover hva som er kjent pr. 19.01.2001, skal arbeidet stanses i den utstrekning dette kan berøre kulturminnet. Riksantikvaren avgjør innen 3 uker om arbeidet kan fortsette og vilkårene for dette, jmf. kml § 8, 2. ledd.

Dersom det blir gjort gjenstandsfunn i omrørte masser som vil trenge konservering, vil kostnadene for dette og for magasinerings kunne beregnes først etter at feltarbeidene er avsluttet. UKM Oldsaksamlingen, Universitetet i Oslo, skal utføre konservering og magasinerings. Riksantikvaren vil da fatte et nytt vedtak om omfanget.

Lier kirkelige fellesråd avtaler tid for oppmåling med NIKU, Distriktskontor Tønsberg i god tid før tiltaket er planlagt oppstartet. Kontorets adresse er Nedre Langgate 30 D, Postboks 570 Sentrum, 3101 Tønsberg, tlf.: 33 33 41 60.

Tiltaket kan ikke startes opp før klagefristen på 6 uker er utløpt eller at Lier kirkelige fellesråd har bekreftet skriftlig at vilkårene godtas.

Med hilsen

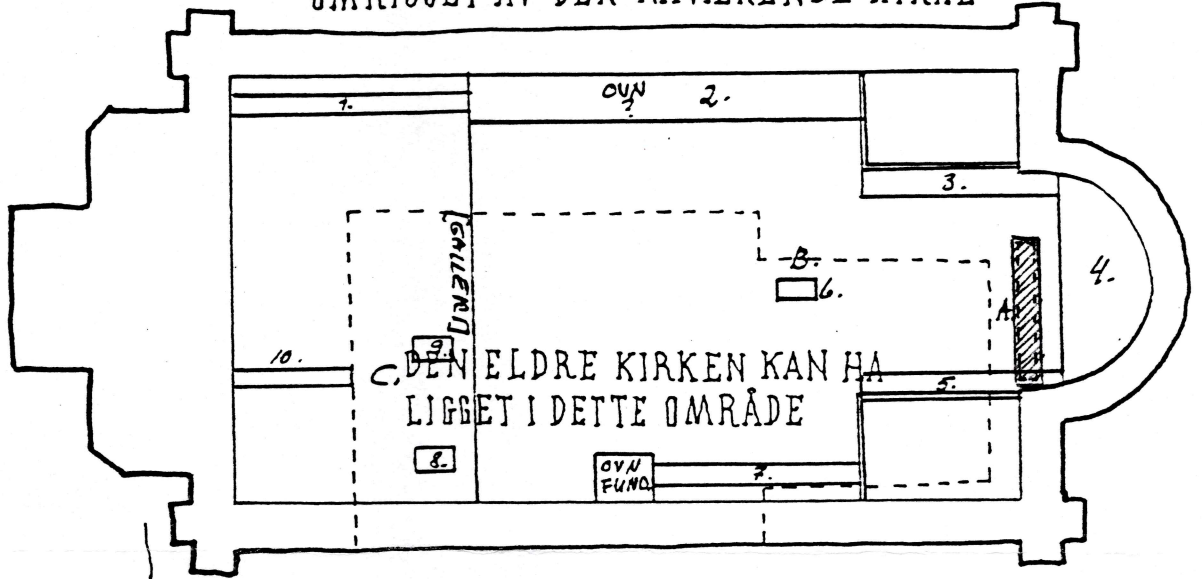
Jan E. G. Eriksson (e.f)
førsteantikvar

Vedlegg: Kart over aktuelt område, påtegnet og datert 05.02.2001
Budsjett fra NIKU av 02.02.2001

Gjenpart: Tønsberg Bispedømeråd, Tønsberg
UKM Oldsaksamlingen, Oslo
NIKU, Distriktskontor Tønsberg
Buskerud fylkeskommune, Drammen
Riksantikvaren, Oslo

SYLLING KIRKE, GNR 177 BNR 9 OG 10, LIER KOMMUNE. TILDEKKING AV
MIDDELALDERRUIN - DISPENSASJON ETTER LOV OM KULTURMINNER AV 9. JUNI 1978 NR 50
(km) § 8: AKTUELT OMRÅDE

SYLLING KIRKE - ÅPNET GULV
BEFARING 19.01.2001
PÅTEGNING V/JAN E.G. ERIKSSON
OMRISSET AV DEN NÅVÆRENDE KIRKE

CA. 1:200(?)

+
GRAVMÆLER FRA 1807 OG 1821

UTSNITT AV TEGNING SEPT. 1994
V/HÅKON CHRISTIE

JENFYLLT DAL SØKK

JORDVOLL, ELDRE KIRKEGÅRDSGRENSE?

NORD

05.02.2001

Jan E.G. Eriksson
Riksantikvaren, Distriktskontor Syd
Jan E. G. Eriksson (e.f)
førsteantikvar